

MEGJELEN
minden
P É N T E K E N .

Előfizetési díj:
Egész évre ... 6 frt. —
Fél évre ..... 3 „
Negyed évre.. 1 „ 50

DÉLIBÁB.

Szépirodalmi, művészeti és társadalmi hetilap.

Felelős szerkesztő és kiadó: Gróf CSÁKY ALFONS.

SZERKESZTŐSÉG
és
KIADÓ-HIVATAL:
Varga-utcán 2256 sz.
KÉZIRATOK
nem adatnak vissza.
Hirdetések
a legjutányosabb ár
mellett vétetnek fel.

II. ÉVFOLYAM.

DEBRECZEN, 1878. ÁPRILIS 19.

16. SZÁM.

○ Fölhívás*)

valamennyi író-, művészársakhoz és irodalom barátokhoz helyben és vidéken!

A ki a mai országos irodalmi viszonyokat beható vizsgálódása tárgyává teszi és a jelent a multtal összehasonlítja, tapasztalni fogja, hogy Kármán József 1793-ban megpendített eszméje, a fővárost irodalmi központtá emelni, fényes diadalt aratott ugyan; azonban arról is meg fog győződni, hogy az irodalomnak a központban történt fölvirágzása mellett a vidék irodalma csaknem teljesen elparlagosodott.

Az ország szíve a tulhajtott irodalmi centralisatió folytán szellemi vértolulásokban, a vidék pedig ugyanezen oknál fogva, csaknem vérszegényben szenved.

A tulsűrű vetés önmagát öli el, önmagát gátolja fejlődésében.

Bizonyítja azt a legújabb akadémiai pályázatok siralmas eredménye is.

Ellenben tekintsük a vidéket; csak imitt-amott elvértve találunk némi irodalmi mozgalomra; egy-két politikai napilap, a mindennapi szükség által szabályozva, az egyetlen irodalmi életjelenség, melyet a vidék napjainkban magáról adni képes.

Másként volt az régente!

Az ország számos nagyobb városaiban tevékeny irodalmi társaságok, körök állottak fönn, melyeknek áldásos működése folytonosan élénk pezsdületben tarták a vidéket, magát a népet és annak hazafiasságát elálmosodni nem engedé.

Tudjuk mennyire ismert és kedvelt lett például városunk népénél is egy Földi, egy Csokonai és mennyire népszerűkké műveik.

Debreczen a régiebb időkben sok és jeles irodalmi férfit tudott fölmutatni.

Ma a központban van a kiáltó szózat, a vidék

*) Fölkérem egy a helybeli, mint az összes vidéki lapok t. szerkesztősegeit, hogy egy ezen felhívást becses lapjaikban közölni, mind pedig az ügy érdemére vonatkozó netáni megjegyzéseiket velem mielőbb tudatni sziveskedjenek. Szerk.

azonban csak a pusztá, — arra való, hogy az benne eredménytelenül elhangozzék!

És valljuk meg, irodalmunk jelenlegi tespedésének egyik főoka az irodalomnak tulságos centralisatiójában keresendő.

Ne tessék félreérteni; nem ugy értjük a decentralisatiót, hogy magunkat itt a vidéken a központtól egészen emancipáljuk, a saját szakállunkra elszigeteljük, sőt inkább mi a központtal a legszerveesebb összeköttetésben kívánunk maradni, de mint testület! — mert így csak oldott kéve vagyunk!

Azért tehát Debreczenben, a szomszéd városokban és vidékeiken lakó író- és művészársaink és irodalom barátok, tegyünk ismét úgy mint elődeink tettek, kik a „Debreczeni irodalmi kört“ alakítván, azzal hatottak is eredményesen; tegyünk mi is ismét úgy, mint ők; szövetkezzünk és alkossunk egy, a mai kor igényeinek megfelelő „Vidéki irodalmi és művészi kört“ Debreczenben, mely a fővárosi „Írók és művészek körével“ testvéri összeköttetésbe lépén, legyen itt vidéken, úgy mint amaz a fővárosban, minden szépnek, nemesnek és dicsőnek zászlótartója és a központon megállapított irodalmi elveknek, a reformnak és irodalmi haladásnak tántorithatlan előharczosa, mely egyszersmind különféle pálya kérdéseket is tűzve ki, figyelmét kiterjesztené a szinmű irodalomra és mindazon kérdésekre, melyek a vidéken irodalmunk és művészetünk érdekében válaszra és megoldásra várnak.

Ily szövetkezés a leghatásosabb lökést adhatná nem csupán a megfeneklett vidéki irodalmi phaëtonnak, hanem ezáltal egyszersmind közreműködhetnénk nemzeti irodalmunknak nem egy fővárosi irodalmi férfit által már elodázhatlannak nyilvánított átalakításában és regeneratiójában.

Az elmondandóknak csak kis részét említém föl, de a mit elmondtam, meggyőződésből mondtam el és ügybuzgalomból! Ne hallgassunk azokra, kik talán gunymosolyra fakadnak vagy az eszme életképességében kételkedve, kicsinyhitüleg csóvál-

ják fejüket; hanem hassunk gyarapítsunk, szövetezzünk és a vidéki irodalmi élet új fényre derül!

Én bízom az eszme életképességében és kivihetőségében is, és velem együtt számosan.

A vidéki irodalmi és művészeti kör megalakítása „mikéntjének“ megbeszélése végett pedig úgy Debreczen, mint a szomszéd városok és vidékeik irodalmi és művészeti férfait, — és minden, a magyar irodalom és művészet fölvirágzásáért buzgólkodó ügybarátot ezennel meghívok a **folyó évi május hó 5-én délelőtt 10 órakor** lakásomon (Debreczen Varga utca 2256. szám alatt) tartandó barátságos értekezletre!

Kelt Debreczenben 1878. ápril 17-én.

Gróf Csáky Alfons.

Tavaszi dalaimból.

Mikor a merengés óráiban,
Vándorszellő simogató szárnya.
Virágillatot hoz ablakomra;
Isten tudja: honnét jöve, szállva?

Megragad a vágy: ez illatárban
Élni, teleszivni keblem véle...
S kipirulni érzem, halvány arczom
S néma vágygyal tel meg szívem mélye...

Óh mi édes lehet élni ottan,
Mikor nyílnak ifju virágok;
Rajtunk átszűrődő napsugárban
Nézni a színes lepke-világot.

S bimbó-ajkak illatos lehétől
Édes léget szívni lezárt szemmel;
Hallani a bódító madárdalt,
Tele vágygyal, tüzzel, szerelemmel...

Éreznem a napnak sugárujját
Halvány arczomon vonulni végig,
Nézni, eltűnő paesirta röptét,
Mely dalát fölviszi, föl, az égig...

Dongó méhek halk harmóniáját,
Hajló fűben zizegő bogarkát,
Hallani, a habok locsanását;
Melyek a szűz vizirózsát tartják...

A napsugár vízbe lőtt nyilának
Tört aranyját szemlélgetni hosszan;
Ezüstmezü halacszkákat érve
Eget tükröző, kékszin habokban...

Látni a reményt, a földre szállva
Fű s virágban, mezők szőnyegében,
Látni boldogságot, virágnyilást,
Földre szállni ég malasztjaképen...

Látni mindent, ami újra éled,
Bús szemem akárhová tekintsen;
Látni, boldog szerelmet, reményt és
Mindent, mindent ami bennem nincsen!...

Dr. Váradi Antal.

Megnyert fogadás.

— Rajz —

Balázs Sándortól.

(Folytatás.)

Nagybátyám pedig utána, folyvást csitítva őt, és hallgatást parancsolva.

De csak nagy nehezen tudta elérni őt, mert ő sem tartozott a legsugarabb legénykéek közé.

De végre mégis elérte, épen azon pillanatban, midőn a Sári már az utca-ajtó kilincsére tette kezét.

Fél kezével megragadta karját, fél kezével pedig befogta száját, s csak ily módon sikerült elhallgattatnia őt pillanatra.

De csak pillanatra, mert az, e váratlan dolog fölött megrémült asszony egész erejét megfeszítve, kiszabadította magát, s haragos és ijedt szemre-hányással kiáltá:

— Megfojt a tejéns ur! Hát mit vétettem a tejéns urnak, hogy így kinez egy öreg asszonyt?

S már közel volt hozzá, hogy új jajveszékében törjön ki, de szerencsére nagybátyám feltalálta magát, s azt mondá neki, hogy hozzon legalább egy kis bort a pinczéből, mert Laczi szomjas.

— De hát hol a kulcs? Hát nem tudja a tejéns ur, hogy a nagyasszony mindig magával hordja a kulcsokat.

Nézze meg, hátha most itthon hagyta.

— Én megnézhetem, de tudom, hogy ok nélkül járok, mert a nagyasszony nem olyan feledékeny! — dűnnyöge Sára a házba bemenve.

Utánna siettünk.

Nagybátyám a szoba ajtáját állta el, s azután nagy bajjal megérteté Sári asszonynyal tervét.

— Hát most már érti Sári asszony?

— Értem tejéns uram!

— Hát megígéri nekem, hogy mielőtt a Laczit ki nem szolítom, hát egy szót sem fog a nagyasszonynak szólni?

— Igérem tejéns uram; a jó isten szerelmeért, már ugyan hogyné igérném meg! Hisz az én szívem sincs kőből.

— Mert tudja, ha hirtelen meglátná őt; vagy meghallaná, hogy itt van, hát igen könnyen nagy baj történhetnék. Tudja a hugom, igen vérmes asszony.

— Nagyon is vérmes. Azt bizony nagyon jól ki tetszett gondolni a tejéns urnak, hogy először elkészítse őt, mert igazán baj lehetne belőle. Én nem vagyok anyja

csak nevelő dajkája, mégis majd a szívem szakadt ketté, a mint egyszerre előttem láttam.

— Azért hát Sári asszony, maga csak álljon itt a konyha-ajtóban, s tudassa velünk, midőn a hugom az utca-ajtót kinyitja. Hanem aztán maga egy szót se szóljon ám, de még csak rá se nézzen, mert mindjárt kiolvasná a szeméből.

— Értem tejens uram. Csak tessék rám bizni; most már tudom, hogy miről van szó. Az előbb is ezt kellett volna mondani, nem pedig a számat befogni, mint valamely haszontalan kis gyerekek. Be tudom én azt ha kell fogni, magam is.

— No csak nem haragszik édes dajkám! — mondtam neki csittitva, a mire aztán azonnal felderült duzzogó arcza.

— Mi pedig menjünk az én szobámba, honnan, midőn Sári asszony jelt ad, kijövök anyád elé a külső szobába, te pedig ott maradsz, míg szólítalak és addig nem lépsz ki, míg csak nem hivlak. Érted-e?

— Értem, értem, kedves nagybátyám.

— Hát egy kis friss czipót ne vigyek be addig is Laczi urfinak? Épen ma reggel szedtem ki a kemenczéből.

— Azt nem; enni majd ráérünk. Tudna is ez most enni. Hanem ha valahonnan egy üveg bort tudna teremteni, az jó volna. Inni mindig tud a katona, ugye Laczi öcsém!

— Tud bizony.

— Hanemha a „fehér bivalyba“ futok, mert a pinczekules nincs itthon. Tessék pénzt adni.

— Csak gyorsan és okosan Sári asszony, — mondtá nagybátyám, pénzt adva neki, — a huszonnégyesből kérjen, az a legjobb. Hanem ha utközben találkozni találna a hugommal, hát vigyázzon a nyelvére, azt mondom, meg a szemére is!

— Ejnye de kötekedő kedvében van ma a tejens ur, hisz csak nem vagyok gyerek!

Sári csakhamar meghozta a bort, s azután elfoglalta helyét a konyhaajtó előtt.

Nagybátyám pedig neki vetkőzött, s hozzá láttunk a kvaterkázáshoz.

— Na már most öcsém igyál és beszélj!

— Hát mit beszéljek bátyám?

— Mit beszélj, hát micsoda obsitos katona vagy te, hogy még azt kérdezed, hogy mit beszélj? Mert obsitod csak van? mi?

— De még milyen! majd megmutatom; a bőröndömben van.

— Na hát beszélj; hazudozz! Beszélj a háboruidról, s a hol mindenütt jártál-keltél, tudod, a hogy az obsitos katonák szoktak!

Gondolkozni kezdtem, hogy hol kezdjem, a mint lelkendezve Sári asszony nyitott ránk.

— Itt a nagyasszony!

— Azt mondom, a szeme közzé ne nézzen; te pedig itt maradj, a míg szólítlak! — mondtá nagybá-

tyám, s egy pillanat alatt a külső szobába lépett, gondosan behuzva maga után az ajtót s nagyobb biztosság kedvéért még a kulcsot is ráfordította.

A vékony deszkán át mindent halhattam, a kulcslyukon át pedig az egész szobát beláthattam.

Nagybátyám egy zselyeszékbe vetette magát, hirlapot vett kezébe, s úgy színlé, mintha az olvasásba lenne elmerülve.

Kevés idő mulva feltárult az ajtó, s azon át anyám lépett a szobába.

Arcza mit sem változott, csak olyan piros-pozsgás, mint mikor elhagytam őt; csak termete lett még vastagabb, s szép nagy fekete hajában szaporodtak meg az ezüst szálak.

Szívem majd szétrepedt a fölindulás és önvád miatt. E fehér hajszálakban mind meg annyi szemrehányást láttam az okozott aggodalomért és kinokért.

— Adjon isten! — mondtá nagyot lelegzve anyám s leveté magáról dolmányát és búbos fejkötőjét.

— Fogadj isten! — válaszolá nagybátyám, föl sem tekintve az ujságról.

— No hiszen szépen megjártatott engem a sógor.

— Hogy-hogy sógorasszony?

— Hiszen Nagy Pálnénak nem küldött a fia levelet!

— Nem-e? Ugyan ne mondja!

— Nem hát! a sógor meg oda bolondit ebbe a melegbe, a város másik végére.

— Nekem a Kovzik mondtá, a boltos.

— A Kovzik? Hát aztán annak a beszédjén elindul a sógor? Hisz egyetlen szava sem igaz annak! Ha tudtam volna, hogy a Kovzik után beszél, hát bizony nem fáradtam volna oda ebbe a melegbe. Phű! hogy előntött.

— Hát üljön le a sógorasszony, és pihenje ki magát. És azután egyék egy fazék aludtejet, az majd kihűti.

(Vége köv.)

Phoebos vagy Apollo

s az apollói tisztelet a régi görögöknél s rómaiaknál.

Irtá: Propper N. János.

(Folytatás.)

III.

A Tarquiniusok korában Rómába is eljutott az apollói istentisztelet, mely görög jellegét az idegen földön is megőrizé, s a művészetek ápolása, a római nép történelmét intéző jószavak hallatása, valamint fényes áldozatainál fogva melegen karoltatott fel, s vele egyzersmind mély gyökeret vert Itália földjében a görög műveltség.

Az Apollói istentisztelet R ó m á b a cumaei Apollo egy papnöje által hozatott. Tarquinius Superbus előtt ugyanis egy napon megjelent Sibylla¹⁾ kilencz könyv-

¹⁾ Igy hívták azon jósnőket, kik Apollo szolgálatában állottak s jóslatait hexameterekbe szedve hallatták.

vel s felszólítá a királyt: venné meg a könyveket. A király hallván a szerfelett nagy árt, melyet a jósnő a könyvekért követelt, az alkuról tudni sem akart. Sibylla hármát a kilencz könyvből előtte tűzbe vetvén, a megmaradt hatot kínálta ugyanoly árért, mint előbb a kilenczet. Még kevésbé levén Tarquinius Superbus hajlandó most az árt megadni, a papnő ismét három könyvet adott át a lángoknak martalékul s fenyegetve követelte a királytól az egész árt, melyet Tarquinius, megértvén, hogy a könyvek a római birodalom jövő sorsára vonatkozó nagy fontosságú dolgokat tartalmaznak, végre megadott s birtokába vevé a sibyllini könyveket, őrzésükre két előkelő egyént rendelvén, kik „*dum viri sacris faciundis*“ név alatt ismeretesek. Ezek száma később tízre emeltetett, öt patricius s ugyanannyi plebejus választatván a könyvek fölötti őrködésre, kiknek testüle azután „*decem viri sacris faciundis*“ nevet nyert — Ezen a római nép történelmében oly nagy jelentőségű könyvek ugyancsak a Tarquiniusok által épített capitoliumi Jupiter templomának egyik fülkéjében voltak elhelyezve s valahányszor dögvész, földrengés, vagy egyéb csapás következék a városra, avagy egyáltalában bármely fontosabb kérdést illetőleg, ezen könyvekben kerestek tanácsot. Augustus uralkodása idejében a sibyllini könyvek említett helyről a palatini Apolló templomába helyeztetek át s két tűzvészt szerencsésen kiállva, végre Honorius alatt Stilicho által Vulcanusnak áldoztattak föl.

A sibyllini könyvek behozatalának legközelebbi eredménye e szerint egy papirend felállítására volt; e papirend főhivatását a könyvek őrzése és a tanácsok kiosztása képezte. Ezen papi osztály befolyását a választási dolgokra úgy, miként az állami ügyekre, csakhamar s oly mérvben érvényesíté, hogy a pontifexeknél s auguroknál hivatal és méltóságra nézve egy fokkal sem állana alább. A sibyllini könyvek Rómába behozatalának eredménye másrészt egy teljes sora az ünnepeknek volt, melyek közül kiváló figyelemre méltók: 1) A görög theoxeniák mintájára s a sibyllini könyvek tanácsára a város építtetésének 355. (399. Kr. e.) évében először ünnepelt *lectisterniák*, melyeknél az isteneknek étel áldozatot hoztak, diszes váncosokon nyújtván azokat be. Magának a városnak is voltak saját váncosai, melyekre borulván könyörögtek az egész város jóléteért s egyszersmind borral és tömjénillattal áldoztak. 2) A város építtetésének 518. (236. Kr. e.) évében alapított „*ludi saeculares*“ összekapcsolt ünnepek. Ezeket minden száz év leforgása után következett évtizedben¹⁷⁾ a lehető legnagyobb fényvel ünnepelték, kezdetben az alvilág isteneit tisztelvén s engesztelvén meg általok. — Csak Augustus alatt hozatott be Apolló s az olympi istenségek tisztelete ide. Nagyszerű előkészületek előzték meg ezen ünnepeket; megkérdezték ilyenkor a sibyllini könyveket, az egész város vétkeiktől fölloldoztatott. Minden istennek, az olympiak-

¹⁷⁾ Certus undenos decies per annos.

Horat. carm. saec.

nak mint alvilágiaknak fényes áldozatok lőnek bemutatva. Míg a férfiak az istenek templomában gyűltek össze, addig a római hölgyek Junó templomában imádkoztak. Az áldozatok végezte után ünnepélyes menetben vonultak a capitoliumból a Tiberis partján elterülő nézőhelyre, hol Apolló s Diana tiszteletére versenyző játékok rendeztetek. Az ünnep másodnapján Róma matronái áldoztak a capitoliumban; a harmadik nap pedig a palatini Apolló templomában Apolló és Diana dicsőítésére tartatni szokott zenei s költői verseny napja volt. E vallási ünnepélyekkel karöltve különféle mulatságok és vigalmak is jártak, melyek által az ünnep valódi örömmé vártatott. Ilyenek valának a színjátékok, tánczok, kötéltánczosok mutatványai stb.

Részint egyidejűleg Apolló említett ünnepeivel, részint korábban már divatoztak különféle vallásgyakorlatok a rómaiaknál ezen istenség tiszteletére. Történelmi tény ugyanis, hogy a katonai tribunatus idején egy dögvész alkalmával a sibyllini könyvek tanácsára Apollónak, mint gyógyistennek templomot emelének azon téren, hol a circus Flaminius állott¹⁸⁾ A 399 évben Kr. e. szokásba jött *lectisterniákról* szólunk. Két századdal ezek után, 212-ben Kr. e. behozák az apolloi játékokat és versenyző ünnepeket, melyek oly fontosságra emelkedtek a rómaiaknál, mint a pythiaiak a görögökénél. Ezen ünnepély alapítására alkalmat a súlyos pun háborúk nyújtottak, valamint egy jósnak az agg Marcusnak intő szavai¹⁹⁾ Épen azon időben történt pedig ez, midőn Hanibal Tarentumot elfoglalván, Campaniába ütött, míg Hasdrubal Hispania felől fenyegeti vala a szorongatott Itáliát. Egyedül Apolló orvosolható meg e bajokat, egyedül az ő ótalma hátrithatá el a fenyegető veszélyek föllegeit. S el is háritotta, miután az ünnepek görög szokás szerint megtartattak a circus maximumon, hol a férfiak babérkoszoruzva hallgatták az énekesek dalait s szemlélték az ünnepi tánczot, míg Róma matronái a városért imádkozának. Öröm s vígság ünnepei valának ezek, s amit Livius (V. 13.) a *lectisterniákról* mond, ugyanaz áll ezen ünnepekről is. Az egész városnak kapui tárvák, a házak ajtai nyitak, ismerőst ismeretlen asztalaikhoz hívva vendégeskedtek, még ellenségeikkel is legnyájasabban társalkodtak, pörlekedést s minden visszavonást beszüntettek.²⁰⁾ A következő években e játékok újra megtartatának a praetorok által, míg végre 208. Kr. e. egy dögvész alkalmával évenkénti megünneplésök egyszer mindenkorra elhatá-

¹⁸⁾ In prata Flaminia ubi nunc aedes Apollinis est, iam tum Apollinarem appellabant, avocavere senatum. Livius. III. 63.

¹⁹⁾ Ugyancsak Livius jegyzé fel e szavakat: Hostes, Romani, si expellere vultis, vomicaeque, quae gentium venit longe, Apollini vovendos censeo ludos, qui quotannis communiter fiant.

²⁰⁾ Tota Urbe patentibus ianuis, promiscuoque usu rerum omnium in propatulo positos notos ignotosque passim advenas in hospitium ductos ferunt et cum inimicis quoque benigne ac comiter sermones habitos, iurgis ac litibus temperatum vincit quoque dempta in eos dies vincula; religioni deinde fuisse, quibus eam opem dei tulissent, vinciri.

roztatott az ünnepély kezdetéül július hó 5. napja tűz-tétvén ki. Apolló ezen ünnepélye a circus Flaminiuson tartatott, melyet két évvel a trasimeni tó mellett vivott ütközet előtt C. Flaminius consul épített.

Igy Apollo a második punháboru korszakában már nagy, s mondhatni, általános tiszteletben állott Roma népeinél mint véd és gyógyisten. S jóllehet az ezen korszakra következő idő eseményei, különösen a tűzvész, mely a 83. évben Kr. e. a capitoliumot s az ugyanitt őrzött sibyllini jóslatokat elhamvasztotta, az apolloi istentiszteletet alapjában megrázkodtaták; s ámbátor az elhamvadt sibyllini könyvek pótlásául a világ minden tájairól összegyűjtött mondatok új s idegen, elemeknek nyújtottak befolyást a rómaivá lett görög istenség tiszteltetésében: mégis bizonyostörténelmi tény, hogy a sibyllini gyűjteménnyel Romában hamuvá és füstté válni látszott apollói tekintély megifjodva, mondhatni: ragyogóbb dicsfénytől övezve, phoenixként kelt ki hamvaiból Augustus uralkodása alatt. Maga Augustus különös előszeretettel viseltetik — az apollói istentisztelet irányában; a hizelgő költők ezen előszeretettel csak fokozták az által, hogy Apollót Augustus atyjának mondták, magát Augustust pedig apollói tulajdonságokkal ékesítették. Minek következménye lón nemcsak a régi apollo-tisztelet megifjodása, hanem újabb ünnepek, templomok, játékok alapítása. Ilyenek az actiumi győzelem (31. sept. 2. Kr. e.) emlékére alapított actiumi ünnepélyek a hasonló előnévvel²¹⁾ felruházott Apollo tiszteletére, kinek nemcsak ezen minden negyedik évben megtartandó, játékokkal és versenyyel egybekapcsolt ünnepélyeket rendelte Augustus, hanem hihető egyszersmind, hogy miután a főpapi méltóság is Augustus személyét illeti vala, ő emelé a „decem viri sacris faciundis“ számát 15-re, kik ekként „quindecim viri sacris faciundis“ nevet nyertek. Ő volt az, ki a sibyllini új gyűjteményt átvizsgálatván s a becsuszott és hamisaknak látszó mondatokat megégettetvén, az így megtisztított gyűjteményt a capitoliumból palatini Apollo templomába viteté át, mely istenség Augustus alatt Roma legtekintélyesebb istene volt. Az Augustus uralmát követő időszakban is fön-tartá tekintélyét az apollói hit s történelmi tény, hogy ezen tisztelet fénye a római birodalom történetének alkonyán, akkor midőn a pogányság sirba dőlt, áldozott le.

(Folyt. köv.)

Az élve eltemetett.

(A chinai dalokból.)

Ily rémes álom! Ébredtek! Hál' isten!
Sirba falazva érzem magamat,
Hol oly halotti csönd, fekete minden,
Ki festi eltűrt aggodalmamat!

²¹⁾ Actius.

Mit teheték, égvesztő rémülésben,
Mint földön csúszva esdeni csupán,
Sorsom átkozni vad kétség'ésésben
S ébredni kinos álmaim után?

Elhivom a lányt, hogy gyujtson világot,
Az aggalom még nehezül reám;
Fázom! kerülöm most inkább az álmat,
Majd jobb lesz, hogyha itt terem a lány.

Soká késik! Itt mily zordon világ van!
Miként ha félne, szivem mért dobog?
Ide hogy jöttem? Nem vagyok szobámban,
Ágyamnál is csak nem sokkal nagyobb.

Nem ágyam! Nedves földön fekszem én itt
S fejem fölött érzek köfedelet;
Kő jobbra s balra! kő, mit kezem érint!
Sir az! Való-e álom? Nem lehet!

Segélyt! Mentséget! Oh ne hagyjatok hát
Élőn meghalni! Nem hall senkisémet?
Csak kis parányi ponton láthatok át,
Odaszorítom mind a két szemem.

Soha se tudtam, mily szép az, csupán ma,
Mikor a nap hegy-völgyre önti el
Lángfolyamát, épületekre, fákra
S a természetre arany fényt lehel.

Segélyt! Ide! Könyörgésem halljátok!
Nem egy utazót esal ide szavam. —
Emberek vagytok? Nézni hogy tudjátok,
Hogy egy leány itt befalazva van?

Halálfélelem szivem át nem járja,
Élő haláltól féltem éltemet;
Hol e nedves négy fal közé bezárva
Egy évre válni kész a perczenet.

Törjétek szét e falakat! Akármí
Volt bűnöm, érdemel-e ily halált?
Öljetek meg, akartok halva látni!
Csókolom azt a kezet, mely kivált.

Segítsetek! Egy lány könyörg hozzátok,
Ifju és szép ő! Mentsetek ki csak
E kőveremből, a sir szele jár ott,
Végső lehelletemig áldalak.

Segítsetek! Adjátok vissza éltem!
Az élő sirból mentsetek ki hát!
Annak adom magam, mint nő egészen,
Mit szolgáló, ki engemet kivált.

Szegénységét megosztom véle bátran,
Csak néki szentelem az éltemet;
Dolgozom érte, nem hagyom bajában,
Koldulok is, csak szabaditna meg.

Segitsetek! Megfulok! Lázás arezom
 Óh érezné a tiszta levegőt!
 Segitsetek! Kezem légy fogó! Hangom,
 Repezd te szét ez átkozott tetőt!

Vizet! Csak egy esepet, mely megenyhítsen,
 Égő nyelvem ragadni érzem,
 Bensőm lángol, ég! A halál ez itten!
 Atyám, keményen bántál én velem!*)

Aradi József.

„Y.”

— Elbeszélés. —

Nemde rövid czim? Egyetlen betű. És mégis ki hinné, hogy ezen egy betű egy egész család nyugalmát, boldogságát képes volt földulni; a vizály magvait hintve azok szívébe, kik előbb a legbensőbb szeretettel csüggték egymáson? Valóban hihetlen! Es mégis így van. Nem akarván azonban tulságosan felszítani t. olvasóim kíváncsiságának tüzet, mindjárt üstökén ragadom meg a dolgot, elbeszélvén az alábbi történetkét úgy, a mint azt a leghitelesebb történelmi kútforrásból: a kávé-nénikék szavaiból meritettem.

Tehát egyszer volt, hol nem volt, volt a világon egy család, melynek vezetékeve: Bacher vala. Bizonyára azt fogja vélni az olvasó, hogy most néhány tőrül metszett német typutst fogok bemutatni, azonban csalódik; mert ezt épenséggel nem tehetem, levén a Bacher-család minden inkább, csak német nem. Egyike volt ez is Magyarország azon nagyszámu családainak, melyek tévutra vezetik azt, ki az „ics“ végű névből a szláv, az „er“-en végződőből pedig a német nemzeti-ség- nyelv- és érzelmekre akarna következtetni. No hiszen merete volna csak valaki az öreg Bachernak azt

*) A történet, mely a fentebbi költemény alapját képezi, valami 25 évvel ezelőtt esett meg. Tschontu-lau-yih, egy ismeretes cenzornak, ki Tung-su-pai-lutól nem messze lakott, volt egy 21 éves leánya, ki szolgáinak egyikébe szeretett s vele elszökött.

Pekingtől nem messze egy őresapat elfogta és visszahozta őket. Az atya kieszközölte a férfi száműzetését s lányát a családi temetőben egy sirba falasztatta, hogy ott haljon meg.

E temető Pekingtől valami 20 lire fekvűt déli irányban a Tung-tschih-men-kaputól. A sir kőből volt és sárral bevonva. Elöl egy kis négyszegletű lyuk volt hagyva, hogy mindenki láthassa a lányt, aki akarta. A temető nyitva volt, de őrizet alatt állott. Sokan látogatták a temetőt kíváncsiságból, de senkisé nem igyekezett megmenteni a lányt, noha a legszívzaggatóbb hangon kért segítséget.

Bezáratásának negyedik napjára halt meg. Némelyek azt állítják, hogy méregtől, melyet vízzel adtak be neki, miután torka a folytonos kiabálástól egészen kiszáradt. Sokan az őrtől kérték szabadon bocsátását, mit ez állására való tekintetből visszautasított.

A költemény szerzője úgy adja elő, mintha a szerencsétlen éjjel élosirjában rettenetes álomból ébredne föl s aztán észreveszi, hogy eleven eltemetése nem álom, hanem tiszta való.

A. J.

mondani, hogy ő német, majd ki is lóditotta volna az öreg ur az ajtón e nemes indignatio-szülte szavakat kiáltván utána: „Mit én német? Mindjárt le is harapnám akkor a fejemet! Bizony meghalhatnék éhen, ha németül kellene kenyeret kérnem, mert még azt sem tudom, hogy mit jelent ez az én ördöngös nevem, mit valamelyik dédapámra tukmáltak rá. Nem is viselném azt egy óráig se, ha fiatalabb volnék. De most már úgy megszoktam, mint a vén ló a nyűtt hámat, azért hát majd csak elhordom halálomig. Akkor aztán csináljanak a fiaim magoknak valami jóféle magyar nevet, s őrizzék meg az új név tisztaságát úgy, mint én megőriztem a régiét.“

Csakugyan úgy is történt. Az öreg Bacher egy napon összeszedte sátorfáját, s elköltözött a más világra, hol az ur isten bizonyára külön mennyországot alkotott olyan derék magyar embereknek, minő ő volt, hogy itt se érintkezzenek idegen elemekkel, s ne veszítsék el ősi erényeiket. Két fia maradt: az idősebb János, ki apja foglalkozását folytatva gazda volt, a fiatalabb: Aladár pedig ügyvéd valamelyik szomszéd városban.

A testvérek, mint jó fiukhoz illik, szépen megsiratták és eltemették atyjukat, azután a vagynon békességgel megosztottak; mi bizony nagy ritkaság rokonok között, főkép ha egyikök ügyvéd. Csakhogy Aladár első sorban testvér volt s csak azután ügyvéd, s azonkívül szerette is testvérét, s mivel maga nem viselhetett gondot a birtok őt illető részére, azért azt bérbe adta János bátyjának, mit nem is volt oka megbánni, mert János több gondot fordított őcsce földjének művelésére, mint saját magáéra.

Igy élt a két testvér példás egyetértésben és barátságban. Különböző foglalkozásuk nem engedé ugyan, hogy egy földel alatt lakjanak, hanem a köztük levő anyagi távolságot sűrű levelezés által lehetett csekélyebbé tenni. Egyszer ép Aladár irt Jánosnak, felhozva levelében, boldogult atyjok azon óhajását, miszerint halála után fiai megmagyarítsák családi nevöket; talán ideje volna azt már teljesíteni. Elmondta, hogy ő már talált is egy igen alkalmas és hangzatos nevet, mely „Pataki“ lenne; e név egyrészt megfelel az eredetinek, azon kívül nem is hosszú, mert szintén 6 betűből áll csak, mint a régi: a mi pedig igen tekintetbe veendő körülmény oly embernél, ki, mint ő, napjában 50-szer is aláírja a nevét mindenféle okmányra. János visszairt őcscsének, hogy nagyon helyesli úgy az eszmét, mint annak kivitelében a részleteket, és rá bizza, mint ügyvédre, annak megvalósítását. Aladár meg is irta a folyamodványt, s pár hét múlva olvasható volt a hivatalos lapban, hogy a belügyminiszter ennyi és ennyi számu rendeletével megengedte Bacher Jánosnak és Aladárnak családi nevöknek „Pataki“-ra való változtatását, és Aladár legközelebbi, bátyjához irt erről tudósító levelét már Pataki Aladár névvel irta alá. János ur is megörült a hangzatos magyar névnek, de tréfásan jegyzé meg, hogy mennyire meggyűlt a baja, mert bármennyire publikálta

is a névcsere, ismerőseinek nagyobb része szokásból, feledékenységéből vagy talán bosszantásból is csak a régi pensionált nevén szólítja őt, mi egy ízben már annyira fölingerlé őt, hogy Mózes boltosnak e miatt be is ütötte a cilinderét, mi 7 forintjába került, s e szerint az új név elég drága. Utánozva ő is testvére példáját a levél végén új vezetéknevét írta keresztneve elé, de tudja isten, vagy szórakozottságból vagy más jelentéktelen okból y-al találta azt írni. E csekélység azonban az ügyvéd éles tekintetét nem kerülte ki, s Aladár e részben ezeket írta tréfásan válaszában: Hanem kedves bátyám! azt valóban nem hittem volna, hogy oly kevésbé respektárod a jogot és törvényt, a mennyiben új nevünket y-al merészled írni, holott a miniszteri engedély csak i-vel engedi meg azt. Ugy hiszem azonban, hogy az a görbe lábu y csak tollhiba, nem pedig szándékos jogsértés. Ha azonban mégis így lenne, úgy javítsd meg magadat megrögzött gonosztevő! Térj le a bűn ösvényéről, azaz légy Pataky helyett Pataki. Ellenkező esetben majd nyakadba zúditok egy armádia Ő-t. — János urnak tetszett e humoros hang, s maga is ilyenformán írt vissza öcscsének:

„No az már igaz, hogy ti, hiuz szemű prókátorok fölismernétek rögtön egy véka tiszta buza közt is a rozszemet, s belé tudátok kötni, még az arkangyalokba is. Hanem most az egyszer, édes öcsém! ugyan hiába kapaszkodtál belém, mert én el nem állok az y-tól, miután oly manupropriát kanyarítottam belőle, mit az i-ből száz forintért sem tudnék megcsinálni. Azért hát csak maradok én Pataky Jánosnak, még akkor is, ha Pataki Aladár uram 3 mázsás pórt akasztana is a nyakamba.“

(Vége köv.)

Ostorkák. *)

1.

Gyulhatlanság.

Mindene föllobogott tüzvészben Bambay Pálnak,
Csak vizenyös esze nem gyult meg a láng közepett.

2.

Inkább.

Aki sokat pillog tükörébe: hiú neve; inkább
Elszántnak tudnám mondani Varsdyt ezért.

3.

Kérdés, felelet.

Milyen adót ismert a nemesség régi időben?
Semmineműt mond Csúz. — Sőt igen, — a fogadót.

4.

Választók.

Ha tudakozná a külföldi, e honba ki választ?
Válaszul adhatnók: a csap, a tárcza, a bot.

Csalomjai.

*) Szemelvények a szerző összegyűjtött régiebb és újabb, ki nem adott epigrammáiból. Szerk.

Thompson ur elveszett fia.

Bret Harte rajza.

(Folytatás.)

Meg kell itt jegyeznem, hogy a fiatal ember megjelenése és modora legkevésbé sem tanuskodott a közölt történet valószínűsége mellett.

A komoly, magába vonult és feltűnően csinos ifju, teljes odaadással viseltetett megtalált apja iránt. Az előnyök élvezetében és új állása kötelességeinek teljesítésében a komolyság és nyugalom vegyülékét tanusította, — mi San-Francisco társaságaiban a nagy ritkaságok közé tartozott. Sokan meg is vetették ezt a tulajdonságát, valamint a zoltáréneklésre való hajlandóságát is; míg mások az atyja örökségét látták benne és azt jósolták, hogy öreg napjaira a fiu ugyanazt a szigorúságot fogja tanusítani. De abban mind meggyeztek, hogy ez a pénzszerzés tehetségével nem ütközik össze, a miért az apát és fiut mindenki nagyra becsülte.

És az öreg ember még sem látszott boldognak. Talán az volt oka, hogy e gyakorlati szellemnek, főkivánsága megvalósulása után, nem volt többé célja, melyet kergethetett; talán — és ez a valószínűbb — kevés szeretettel viseltetett megtalált fia iránt.

Az engedelmisség, melyet követett, magától állott be; a bűnös megtérítése, mely főfeladata volt, semmi kivánnivalót sem hagyott hátra, és ez mégsem elégítette ki. Midőn az eltévedt fiut apai házába visszavezette, mindent megtett, mit vallásos kötelessége parancsolt; de művének hiányzott valódi felavatása. Nyugtalanóságában újra elolvasta a tékozló fiu példázatát, — melyet már évek előtt cselekedetének irányadójául választott és úgy találta, hogy a kibékülést megünnepelni elmulasztotta. Azt hitte erről az ünnepről, hogy az a szentség tulajdonságával bír, mely nagy mérvben alkalmas őt fiához közelebb hozni; és így elhatározta, Károly visszatérése után körülbelül egy évre, tiszteletére a napot utólag megünnepelni.

— Hívd meg őket mind, Károly, — mondá szárazon. — Mindazokat, kik tudják, hogy az igaztalanság odujából és erkölcstelen nők társaságából mentettelek meg. Hívd meg őket mind, hogy velünk egyenek, igyanak és vigadozzanak.

Talán más oka is volt az öreg embernek, melyet maga magának sem igen akart bevallani. — A szép ház, melyet a homokdombra épített, néha üresnek és magányosnak tünt fel előtte és gyak-

ran azon kapta magát, hogy Károly komoly vonásaiból a gyermek arcát igyekezett visszaidézni, melyre már csak homályosan emlékezett, de melylyel az utóbbi időben sokat foglalkozott, mit a közelgő előregedés jelének tartott. Midőn egy nap szobájába lépett, ott egyik szolgájának gyermekét találta és szívesen ölelte volna magához, ha a kicsike, szürke szakállos arcától megijedve, el nem fut. Azért igen okos tervnek gondolta, hogy fiatal embereket hív meg házába és majd San-Francisco hajadonai közül választ menyet magának. És azután unokája is lesz, egy fiu, akit ő nevelhet és szerethet, a miként Károlyt — nem szeretete!

*

Mindnyájan meg voltunk hiva. Smithék, Jonesék, Brownék és Robinsonék. Mind azon szándékkal, hogy mulatni fognak és azon állati elevenség birtokába jöttek, — melyet a házi gazda előtti tisztelet legkevésbé sem korlátoz, de melyet mi oly bájosnak tartunk. Alighanem igen vigan lettek volna, ha a társadalmi állás nem feszélyezi a szereplőket.

Tibbits Bracy, született komikus, ki a tréfát megbecsülte, ahol találta, Jones urhölgy tüzes szeme által izgatva, oly feltűnően viselte magát, hogy Thompson Károly urat komolyan nyugtalanította, a miért hozzá lépett és nyugodt mosollyal szólt:

— Ön úgy látszik rosszul érzi magát Tibbits ur; engedje meg, hogy kocsijához kísérem... Ne merj ellenkezni kutya, mert kidoblak az ablakon... Itt az ajtó, erre tessék; valóban nagyon nagy hőség van a szobában.

Talán nem is kell mondanom, hogy e beszédnek csak egy részét hallotta az egész vendégseg, a többit pedig Tibbits ur nem mondta el, ki később igen sajnálta, hogy hirtelen rosszullét miatt nem lehetett jelen annál a mulatságos esetenél, melyet a tréfás Jones kisasszony az ünnep gyöngyének nevezett és melyet én is sietek itt közölni.

Vacsorához ültünk. — Nyilvánvaló, hogy Thompson ur a fiatal vendégek illetlenségeire szemet hunyt, mivel el volt mélyedve a következendők előkészületébe. Midőn megvacsoráltunk, felkelt és parancsolólag kopogott az asztalon. A fiatalabb Jones leányok nevetni kezdtek, mi lassanként a többiekre is ráragadt.

Thompson Károly, ki az asztal végén ült, gyöngéd aggálylyal nézett apjára.

— Zsoltárt akar énekelni.

— Dehogy, imádkozni.

— Eláll!

Ezt kiabálták, minden oldalról.

— Ma egy éve, szeretett fivérem és nővéreim az urban, — szólalt meg Thompson ur lassan és nyomatékkal, — ma egy éve, hogy fiam visszatért apjának házába, miután éhségét a disznók moslékával vágyott kielégíteni és örökségét ledér nők társaságában pazarolta el. (A nevetés egyszerre megszűnt.) Nézzétek meg őt. Thompson Károly állj fel. (Thompson Károly felemelkedett.) Ép ma egy éve... és nézzetek meg most.

Valóban csinos, eltévedt fiu volt, finom ruhájában; azonkívül bünbánó eltévedt fiu, a szomoru, alázatos pillantásról ítélve, melyet atyjának kemény hideg szemére vetett. A legfiatalabb Smith leány, kinek bohó szive megindult, önkénytelenül közelebb huzódott hozzá.

— Tizenöt éve, hogy a naplopó és semmirekellő elhagyta házamat, — folytatá Thompson ur. Én akkor a bün embere voltam keresztény barátaim. A harag és bosszuállás embere, (itt a legidősebb Smith leány igenlőleg bólintott fejével), de hála istennek, elfojtottam haragomat. Öt éve, hogy annak a békének részesévé lettem, melyet a világ nem ért. Részesültetek-e ti már ebben a békében, barátaim?

— Még nem! — kiáltották a fiatal hölgyek egyhangulag.

— Kérném a receptjét, — mondá Coxe hadapród a „Wethersfield“ hajóról.

— Kopogjatok és felnyitattik nektek, — szólt Thomson ur. — Midőn tévedéseim nagyságát és a kegy mérhetlenségét megismertem, meg akartam e jó tettet fiammal is osztani. Fáradhatlanul kerestem szárazon és vizen. Nem vártam, míg ő keres fel engem... mit megtehettem volna és mégis igazságos ember lehetnék a szentírás szerént... hanem felkerestem szemégtödrén és a...

A mondat végét elnyelte a suhogás, mely a felkelő hölgyek selyemruháitól származott.

Tettek, keresztény barátaim, tettek! Jelszóm: „Tetteikről ismerhetni rájuk...“ és az én tettem itt áll.

(Vége köv.)

T Á R C Z A.

Tessék ibolyát venni !

A komor, zuzmarás napok immár kitombolták magukat. A tél mogorva ábrázata valahára szelídülni kezd.

A napsugár mosólygóbban ragyog, a levegő üdítőbb, a természet ujjászületési korszakába akar lépni.

Itt a tavasz !

Ah mily édes tudat azokra nézve, kiket a gyötrelmes kór nem bilincsel le a szenvedés párnáira, a kik örülni tudnak a napsugár fényének, a levegő balzsamának s a vándor madarak megérkezésének.

Itt a tavasz, a megváltás órája közelg! A lombtalan liget visszakapja nemsokára zöld koszoruját, a letarolt mező, szép puha pázsitját; — talán még a megtört szívet is ujjászüli a természet ilyenkor?! Nem nem, azt soha!...

Az enyémet legalább nem, mert az én szívem sebére csak egyetlen orvossága van a természetnek és az a halál.

Csupán egy kérésem van a teremtőhöz, hogy ha majd megelégedél gyötrelmes életemet: akkor küldje el hozzám a béke és megnyugvás követét, midőn a föld fagya már kiengedett s a tavasz első hirnöke, a kis ibolya napvilágra jött.

Mert ilyenkor láttam őt először.

Szép aprilisi nap volt.

Ki a szabadba! Ah istenem, oly nyomasztó a lég itt a négy fal közt, mintha sirboltban, vagy legalább is börtönben várná az ember a szabadság percét...

És elindultam a nagyerdőre.

Már kiértem a városból, már elértem a tölgyek lombtalan sudarait, már csaknem a keresztutig jutottam, midőn ezüst csengésű hang ütötte meg füleimet.

— Tessék ibolyát venni!

Egy angyali szép arczu leánykát láttam magam előtt mosolyogva állani, kérő pillantásokkal kínálgatva a kezében tartott ibolya csokrokat.

Sohasem láttam ily gyönyörű teremtést. Körülbelül 14 éves lehetett a kis tündér.

— Hát te hol jársz itt szép gyermek? kérdém meglepetésemből magamhoz térve. Nem félsz itt ebben a vadonban, így egyedül?...

— Anyámmal, vagyok itt; válaszolta röviden s ismét vásárra szólított fel, ibolyáit melegen ajánlgatva.

— Szép gyermek sajnálom, hogy nem vehetek virágaidból, — nem hoztam magammal erszényt.

— Beh kár sóhajtá szegényke s pár könyesepp gördült ki szemeiből.

— Hanem azért ne aggódjál, gazdája leszek én azon virágnak a mit áruba bocsátasz nekem, csak hozd el lakásomra. Ime itt névjegyem, kalauzolni fog ez téged majd a városban. Ezzel elváltam tőle.

Az erdei kis tündér csakugyan elhozta ibolyáit.

És ettől kezdve mindennap friss ibolyák illatozták be szobámat.

Midőn az ibolya elvirult, beköszöntött a gyöngyvirág, azután a rózsza és ég tudja miféle virág következett ezentul. . . .

Az a sok virág utóljára is azt eredményezé, hogy a kis virágáros leánykát — szó a mi szó — nagyon megszerettem.

Pedig ő még csak tizennégy éves volt, az igaz hogy én se sokkal voltam idősebb, miután huszadik születés napomat sem léptem még túl, de hát hiába, „a virágnak megtiltani nem lehet, hogy ne nyiljék, ha jó a szép kikelet“!...

Boldogok voltunk ártatlan szerelmünkben, és e boldogság napról napra, hónapról hónapra, évről évre hűséges kísérő társunk volt. Hanem egyszer...

Oh egyszer!...

Halálos órámban sem fogom elfelejteni ama végzetes eseményt.

Épen ilyen szép verőfényes tavaszi nap volt mint a mostani. Ki a szabadba!

Elindultam tehát az erdőre; már épen a keresztútra jutottam midőn ismét megszólal mellettem a már jól ismert ezüst csengésű hang:

— Tessék ibolyát venni!

— Fanni te itt? kérdém meglepetve, miért nem mondtad nekem, hogy kiszándékozol az erdőre?

— Meg akartalak lepni friss ibolyákkal.

— Nem szeretem, hogy itt járkálsz; a lövölde nem messze van — egy eltévedt golyó örökös but hozhatna számomra.

Fanni erre nagyot kaczagott.

Utoljára az életben.

Mert egy, — a szomszédos katonai czéllövészet terén felhangzó dördülés után, — Fanni holtan rogyott karjaim közé.

Ez szomorú végzetteljes esemény akkor tájban nagy izgatottságba hozta a hirlapokat.

Most, — évek multával én is írok valamit felőle, csak azért, hogy eláruljam: ki vitte őt sirba.

Ki más, mint én?! Engem akart meglepni virággal, — miattam ment ki az erdőre, tehát miattam halt.

Mily csudálatos az élet? mily kimagyarázhatlanok a végzet utai!.... Hamar László.

H I R E K

az irodalom, művészet és közművelődés teréről.

A nagyváradi régészeti és ipar-történelmi kiállítás ápril 22-kén d. e. 11 órakor fog a megyeház nagy termében megnyitni.

A Petőfi-társaság f. hó 15-én tartott gyűlésében a társaság egy nőtagja: Kisfaludi Atala tartá székfoglalását. Endrődi Sándor „Pál fordulása“ című rajzot olvasott föl tőle.

A magyar tudományos encyclopaedia előmunkálatai szakadatlanul folynak; azonban az előfizetési fölhívás csak a jobb idők beálltával fog kibocsáttatni.

Petőfi Sándor költeményeinek képes kiadására vállalkozott a budapesti Méhner Vilmos czég. Mintegy 30 füzetben fognának az összes költemények megjelenni; egy-egy füzet ára 40 kr. lesz.

Bayer Ferencz, Sopronban „Baacsányi János“ című irodalomtörténelmi tanulmányra hirdet előfizetést. A munka 10—12 ivre fog terjedni és még e hó végével kerül ki sajtó alól. Előfizetési ára 1 frt. Megrendelések ily cím alatt intézendők: Bayer Ferencz, kir. állami főreáltanoda, Soprony. Irodalomtörténeti becsesl bíró életrajz lesz! Ajánljuk.

Uj zeneművek. Tábornszky és Parschnál Budapesten megjelentek és kaphatók: Herz-Dame, polka française ifj. Farbach Fülöptől; A veres haju, Lukácsy Sándor eredeti népszínművének nyolcz közkedveltségű dala; énekhangra, zondorakisérettel alkalmazta: Erkel Elek. Ára 1 frt. Lehel dalai. 1. Jaj de habos... 2. Oh ne távozz édes... 3. Csipkebokor fonnyad... zongora és énekre szerzé Szentirmay Elemér. Ára 60 kr. Dem Andenken Petőfi's; Melodie von Franz Liszt. Ára 1 frt. Jászberényi emlékek; 30-ik magyar ábránd. 1. Elmehetsz már akár alá, akár fel... 2. A dió, mogyoró törve jó... népdalok fölött zongorára szerzé Székely Imre. Ára 1.50 kr.

Aigner Lajos kiadásában Budapesten megjelent és kapható a „Magyar könyvesház“, derék vállalat 46. 47-ik füzete, tartalmazza: „A Tolonc“, eredeti népszínmű, írta Tóth Ede, továbbá a 48. 49. 50-ik füzet, tartalma: Mikes Kelemen. Írta Abafi Lajos, (maga a tudós kiadó.)

Heckenast Gusztáv, az országszerte ismert hazafias kiadó, kinek óriási üzletét jelenleg a Franklin-társulat bírja — Pozsonyban meghalt.

Szigeti Gyula, magyar veterán író Kolozsvártt elhunyt. Szegény világtalan volt. Szeme világát még 1824-ben, mikor Kassán „Eredeti mesék“ című könyve megjelent, melyhez Kazinczy irt ajánló előszót, elvesztette. Kazinczy Szigetit a világtalan „Pfeffel“, német meseköltőhöz hasonlította. A 30-as években több folyóirat munkatársa volt; olvastatta magának a lapokat, könyveket s azután dictálta könyvbírálatait, történeti czikkeit, A szabadságharcz lezajlása, elnyomtatása után élőhalottá vált s neve eltűnt az irodalom

köréből, csak az írói segély-egylet jegyzőkönyveiben fordult elő évről évre, a rendesen segélyezették rovatában.

Rudnyánszky Gyula, lapunk tehetséges munkatársa szerkesztése alatt Érsekújvárt „Érsekújvári Lapok“ című, társadalmi, közgazdasági és szépirodalmi hetilap indul meg f. é. május hó 5-dikétől kezdve, mely minden vasárnap fél iven, nagy negyedrétek alakban jelenik meg, Engländer és Wallfisch kiadásában. A lap beltartalmára nézve legfényesebb biztosíték a szerkesztő neve, kinek tehetségét s törekvéseit irodalmi tekintélyek is figyelemre méltatták. — miért is őszintén ajánljuk ezen új vállalatot olvasó közönségünk pártfogásába.

DEBRECZENI SZINHÁZ.

(K.) Bokody Antal folytatva vendégszerepléseit: Szigligeti egy régi színművében a „Rab“ címűben, továbbá a „Peleske inótárius“-ban és Molière „Képzelt beteg“ című classicus bohózatában mutatta be magát az őt kevésbé méltányló közönségünknek.

Mindhárom alkalommal, de különösen ez utóbbi darabban ismét határozott sikert aratott. A természetesség, az egyszerű mesterkétlen művészet mestere ő; oly könnyedén s mégis oly biztosan kevés színészt látnunk mozogni a világot jelentő deszkákon. — Játéka a tanulmányozás nyomait viseli magán és különösen elismerésre méltónak látszik előttünk azon odaadás, a melylyel minden eddigi szerepét fölkarolta, s a mely — tehetségén kívül — lehetővé tette, hogy oly tökéletes „Argan“ t mutasson be, a milyennél jobbat keresve sem találhatunk.

Egyébként a „Képzelt beteg“, a lángelmű Molière e valóban classicus műve, magában is megérdemli a figyelmet. A finom satyra s a helyenként oly maró gúny, mely a hallhatatlan író egyéb darabjait is jellemzi s a társadalmi ferdeségeket oly kiméletlenül ostromozza: kiváló helyet foglal el benne és a szellemdús festések, czélzások és ötletek egész özönével együtt táruel élénk. Habár a viszonyok mai napság teljesen különbözők s az orvostudomány emberei és nézetei ellen irányzott gúny tökéletesen elveszté alkalmi voltát, a darab, ugy a mint van, még mindig megállja helyét és épen ezért kitűnő bizonyítványt szolgáltat mestere lángeszének.

Az előadás is minden tekintetben jól sikerült. — Deák Kata, Gyöngyösi Etel, Foltényi, Lovászi, Toldy és Vezéri megannyian hatással működtek közre, sőt a kis Mezei Olga kedves jelenségével és ritka ügyességű játékával többször a jelenés közben is viharos tapsra ragadta a közönséget.

Ápril 16-án színtársulatunk múlt évi kedvencz tagjának Németh Jánosnak vendégfelleptéül a jól ismert „Fatinitza“ adatott. Németh ur általában a kitűnőbb operette tenoristák közé számítható és különösen az idei tenorista-miseriák után oly jól esett őt

csengő, tiszta és felette kellemes hangjával hallanunk, hogy valóban őszintén csodálkozunk kell a részvétlenségén, a mely fellépte iránt legalább ez alkalommal nyilvánult. Azt hisszük nem csekély része van ebben ama körülménynek, hogy F a t i n i t z á t majdnem mindenki ismeri már s így a darab maga, kitűnő zenéje dacára is, jóformán elvesztette vonzerejét. — Legalább egyelőre. Egyelőre — mondjuk; — mert ha kedvezőbb viszonyok közepette, rendes zenekarral ismét adatik, bizony remélhető, hogy ismét közönséget gyűjt s ismét nézni fogják elegenden.

A napokban, meglehet, hogy csak a jövő héten, színtársulatunk egyik legjelesebb tagjának, Toldy Ferencznek jutalomjátékául Rosen kitűnő vígjátéka „Óh azok a férfiak“ adatik elő. Toldy működésével annyira megnyerte közönségünk tetszését s e tetszést annyira kiérdemelte, hogy nem kételkedünk, miszerint tömeges megjelenéssel fogja méltánylását és elismerését kifejezni a művész iránt, kinek oly sok szép órát köszönhet s akit oly nehéz körülmények között, gyakorta ugyszólván tulterhelve, mindig megfelelni látott kötelességének.

Nyugaton és keleten.

Oroszország és Anglia között a feszültség a legnagyobb fokra hágott. A napoleon d'orok, melyek a külpolitikai változásokat a leghamarabb megérik, hatalmasan és hirtelen fölszökentek. Hanem azért sokan még mindig valószínűbbnek tartják a békés kiegyenlítést, mint a háborút.

Bismarck, hírszerint közvetítői szerepet játszik Szt.-Pétervár és London között és mint mondják sikerült volna is neki indítványát elfogadtatni, mely abból állott, hogy az európai hatalmaknak Szt.-Pétervárott levő követei tartsanak egy congressusi előértekezletet.

Az is hírlik hogy szt.-pétervári cabinet a mi külügyéri hivatalunkhoz egy igen engesztelő hangon tartott jegyzéket küldött volna, melyben ígéret tétetik, hogy a san-stefanoi szerződés összhangzásba fog hozatni a magyar-osztrák birodalom érdekeivel.

Miért ez? — Hogy birodalmunk pártoljon el Angliától és hogy így a szárazföldi hatalomra nem támaszkodható britek kénytelenek legyenek meghajolni az oroszoknak Kisásziában érvényesítendő akaratja előtt.

Különben az oroszok maguk sem biznak, hogy e tervök sikerül s azért mindent úgy rendeznek hogy Konstantinápoly után csak kezüket kelljen kinyújtaniok, ha az angolok a háborút Oroszországnak megüzennék.

Különben ez ügynek a legközelebbi napok alatt már el kell dőlnie vagy jobbra, vagy balra.

K Ü L F Ö L D.

— **A Schiller-Göthe** levelezést a Cotta-féle könyvkereskedés vette meg 4000 talléron. — **Trepoff** szt.-pétervári rendőrfőnök ellen Sassulics Vera által elkövetett

merénylet önvédelem volt a tábornok erőszakoskodásával szemben, miért is az esküdtek őt fölmenték. Trepoff állásáról elmozdított. — **Vogue** marquis, bécsi francia nagykövet hírszerént azért, mivel az átutazott Chartres hget nem úgy mint a francia köztársaság hadseregének alezredesét, hanem fejedelmi származására tekintettel fogadá—állomásáról el fog mozdíttatni. — **Bécsben** a mérgekverő Simmère-né ingatlanának elárverezésekor, villájára vevő egyáltalán nem akadt. — **Párisban** egy Gyre nevű angol hírlapíró elvesztette feleségét, most eredménytelenül körözteti. Nem rossz! — **Romában** Seccinek, a híres jezsuita csillagásznak szobrot emelnek, melyhez a kormány 10,000 francal járul.

FŐVÁROSI HIREK.

— **Lónyay Gábor**, folyó hó 15-én tartotta meg aranylakodalmát, Lónyay Menyhért gr. volt a násznagy. — **Széchenyi Ödön** gr. török ezredes, az önkéntes tűzoltó-egylet örökös tiszteletbeli főparancsnokává megválasztott. — **A muzeumi** éremgyűjtemény rendezése a napokban befejeztetik. — **A csónak-egylet** csinos vízi pavillonai a Dunán már elkészültek. — **Chehid efendi Habeche** török főconsul 3 óra szabadságot tartott. — **A fővárosban** egészségügyi intézkedéseket tesznek netán az orosz-török háboru folytán keletkezendő ragályok terjedésének meggátlására. — **A templomi** harangokkal tűzvész-jeleket adni, egyszer mindenkorra betiltatott. — **A magy. áll. nyereménykölesön** f. é. 15-én megejtett húzásán a főnyereményt 4350 sorozatu 23. szám nyerte, azaz 100,000 frtot.

VIDÉKI HIREK.

— **Szegednél** a Tisza folyton árad. — **A mármárosi** hegyek között még sok a hó. — **Nagybányán** a nőegylet egy dolgozó házat épített. — **Nagyváradon** b. Radivojevics Berta k. a. gr. Beckers Frigyes cs. k. huszárhadnagygyal Aradról jegyet váltott.

HELYI TÁROGATÓ.

— **Lapunk** jelen száma a nagypéntek iránti tekintetből, már ma zöld csütörtökön jelenik meg. Ezt fölemelve egyszersmind megragadjuk a kedvező alkalmat és tiszta szívből boldog husvétülnaplést kívánunk tisztelt olvasóinknak!

— **A magyar kisbirtokosok** földhitelegyesületnél ngs Huzly Károly prépost ur 5000 frtot irt alá.

— **Uj sétányt** szándékoznak a postakert környékbeli birtokosok saját költségükön azon disztelen téren létesíteni, hol most csak többnyire a csavargó csöcselének tartózkodási és buvhelyekül szolgáló régi avult vásáros bódék állanak. A polgármester ur ő nsga ígéretet tett az illető környékbeli birtokosok előtt, hogy e szép szándékban őket kitelhetőleg támogatni fogja.

— **Eljegyzés.** Mint örömmel értesülünk, Walter Mihály, a kath. gymnasium derék, ifju tanára folyó hó

22-én jegyzi el magának a bájos és művelt Kiss Orbán Erzsike kisasszonyt. Fogadja anticipando is szerencsekívánatainkat.

— **Remmerth Mártha**, Liszt legtehetségesebb növendékei egyike, csakugyan nagy szombaton tartandja meg nálunk és pedig a színházban hangversenyét. — Legközelebb Bécsben hangversenyezett és szép sikert aratott.

— **Belley Milos**, zenei conservatoriumunk volt tehetséges tagja, városunkból Kolozsvárra rándul egyik testvére látogatására. Belley ur Kolozsvárott is szándékozik hangversenyt rendezni.

— **Az önkéntes tűzoltó-egylet** zenekara alapjának előállítására már gyűjtőívek vannak forgalomban; föl hívjuk azokra a t. közönség becses figyelmét és bőkezű adakozását.

— **Fusio**. Oláh Józsi és a nagyváradai Hamza Miska zenekarai egyesültek. Beh kár hogy most bójt van!

— **A hivatalos lapban** közölt felhívás szerint műegyetemet végeztek, kik a német nyelvet is bírják, 600 frt. államsegéllyel hajóépítési vagy tengerészti-zárségi növendékekül fogadtatnak föl.

— **A csónakázó egylet**, ha az idő kedvez a husvéti ünnepekre már rendelkezésére fogja bocsátani, javított és ujonnan festett csónakjait, lélekvesztőit (sandolin.)

— **Katonai** általános szemlét tartott tegnap városunkban a Nagyváradról ide érkezett Kirchemyer altábornagy és dandárparancsnok az itt állomásozó közös hadseregbeli katonaság fölött és egyszersmind a laktanyákat is megtekinté. Mindent a legnagyobb rendben talált! A délután tartott diszebed után Nagyváradra visszautazott altábornagy a tisztikar által a vasúthoz is kikísértetett.

— **Kopeczky**, előnyösen ismert sörcsarnok és étterem-tulajdonos a takarékpénztári épület udvarán diszes és kellőleg fölszerelt, fődött csarnokot épített, melyet husvétkor fog a közönség rendelkezésére bocsátani. Kitűnő sörről, és egyéb italokról, valamint izléses ételekről jutányos árak mellett ezentul is gondoskodva lesz.

— **A helybeli postahivatal** Czobel Lipót, nagyváradai postaigazgató közbejöttére az igényeknek megfelelőleg újjá fog szerveztetni és berendeztetni.

— **Megyénk részéről**, a jegyzői vizsgálat april 29-én és 30-kán tartatik meg. Kik e vizsgálatra kívánnak bocsáttatni, april 29-én d. e. 9 órakor jelentkezzenek bizonyítványaikkal ellátva az alispáni hivatalnál.

— **A Mándoky-consortiummal** eddigelé következő színészek szerződtek: Lászy és neje, a Foltényi pár, Törökné és férje, Scholaszter, Szathmáry Árpád, Lovászi és Ferenczy. Mándoky városunkban időz és a további szerződteseket maga vette kezébe; kíváncsiak vagyunk és velünk együtt a közönség is arra nézve, hogy végtére is kikből fog állani az a mintaszerűnek ígért drámai, opera és operette személyzet. Névsort kérünk, névsort!

— **Színházunkban** tegnap a „Kapitány kisasszony“ operettet adták Németh második föllépteül. — Közönségünk e régi és méltán kedvence még ma is igen szép, kellemes és a karok énekéből is hatalmasan kiváló hanggal rendelkezik. Tegnap Lambertója kitünően sikerült. Csak játéka volna kissé élénkebb. A közönség fölhasználva a mostani tavaszi enyhe, gyönyörű holdvilágos estétet, inkább a színházon kívül, mint a színházban tölti az alkonyati és a későbbi órákat és így a színházi közönség száma nagyon is megapadt, mi persze a színházi pénztárnak nem nagy hasznára van.

— **Évadszerű** ujdonságok és különlegességek a hölgyipipere külföldi piaczaról érkeztek Nagy Amália női divat-kalap üzletébe. Ajánljuk!

— **A színházi nyugdíj intézet** javára jótékony czélú előadás fog színházunkban tartatni. A „Cserebogár“ új népszínművet fogják adni. Reméljük lesz közönség szép számmal.

— **Iparosainknak** ajánljuk a következő, a Szabolcsmegyei Közlönyből általunk kiollózott ajánlkozási hirdetményt követendő irálpéldányul:

Polszter Dávid rezműves

Nyiregyházán.

Lakik: N.-állói utca 1022 sz. a.

Van szerencsem úgy helybeli mint a vidéki t. közönséget valamint szeszgyárgőzmalomeséplő gép tulajdonos uraknak figyelmökbe ajánlani e téren szerzett tapasztalomnak — annival is inkább mivel ezeket már sok idő óta folytonosan készítem és javítom; de különösen a gőzmozdonybelsőcsövét igen jutányosan készítem, akár újból akár kijavítva, ugyszintén FÜRDŐKHÖZ kelendő összes berendezéseit olcsón készítem s ilyenér jót állást is vállalok. Ugyszintén KUTAKAT FECSKENDŐKET újból készítek, javítást, nem különben KOMYHA EDÉNYEKET újból készítek rézből és lemezből s ezeket czinezem.

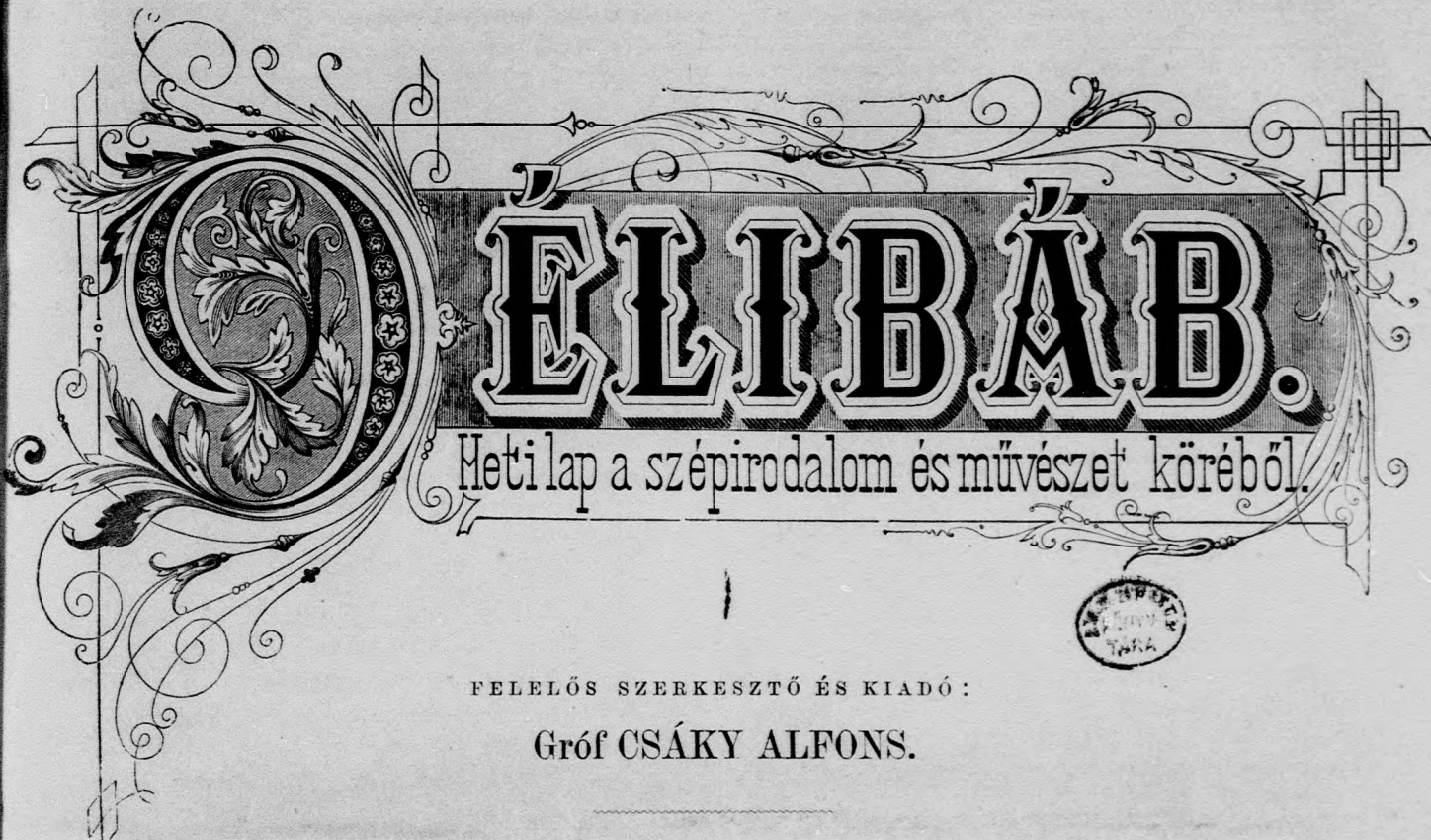
Kérve becses bizalmával megajándékozni midőn pontos szolgálatot ígérek.

tisztelő szolgáljok 27

Polszter Dávid.

TARTALOM: 1. Fölhívás. Gr. Csáky Alfons. 2. Tavaszi dalaimból (költ.) Dr. Várad Antal. 3. Megnyert fogadás (rajz) Balázs Sándortól. 4. Phoebos vagy Apollo. Propper N. János. 5. Az élve eltemetett. (A chinai dalokból.) Aradi József. 6. „Y.“ (Elbeszélés.) 7. Ostorkák. Csalomjai. 8. Thompson ur elvesztett fia. Bret Harte rajza. 9. Tárca: Tessék ibolyát venni! Hamar László. 10. Hírek az irodalom, művészet és közművelődés teréről. 11. Debreczeni színház. 12. Nyugaton és keleten. 13. Külföld. 14. Fővárosi hírek. 15. Vidéki hírek. 16. Helyi tárogató.

BORITÉK: Heti naptár. Sakkalány. Számrejtvény. Helyesen megfejtők nevei. Szerkesztői üzenet. Vegyes. Kiadói üzenet. Hirdetések.

FELELŐS SZERKESZTŐ ÉS KIADÓ:

Gróf CSÁKY ALFONS.

Megjelen minden pénteken.

ELŐFIZETÉSI ÁR:

Egész évre	6	frt.
Fél évre	3	frt.
Negyed évre	1	frt. 50 kr.

A lapot érdeklő mindennemű közlemények a szerkesztőhöz küldendők.

Szerkesztői iroda és kiadó-hivatal: Varga-utca 2256.

Hirdetéseket lapunk számára elfogad HAASENSTEIN és VOGLER hirdetési irodája Budapestén és Bécsben, valamint GOLDBERGER V. Budapestén és kiadóhivatalunk.

DEBRECZEN,

NYOMATOTT A VÁROS KÖNYVNYOMDÁJÁBAN.

1878.

HETI NAPTÁR.

Aprilis.

Havi és heti nap	Katholikus naptár	Protestáns naptár	Görög-orosz naptár	Izraeliták naptára	NAP		HÓRÓD			
					kel. o. p.	nyug. o. p.	kel. o. p.	nyug. o. p.		
20 Szomb.	Nagyszombat	Nagyszombat	8 Prochorus	17 Sab. Ach.	5	46	55	1144	6	21
21 Vasár.	F Husvétvas.	F Husvétvas.	9 A 6 Vajhi	18 Nehemiás	5	26	57	regg	7	16
22 Hétfő	Husvéthétfő	Husvéthétfő	10 Herodes	19 Nikanor	5	06	58	0	39	8
23 Kedd	Adalbert (Béla)	Béla	11 Antipás	29 Noah	4	58	7	0	1	21
24 Szerda	György vértanu	György	12 Terentis Vazul	21 Husv. 7. ü.	4	56	7	1	1	51
25 Csütör.	Márk evang.	Márk	13 Nagycsütörtök	22 Pes. ü. vége	4	54	7	2	2	15
26 Péntek.	Ervin, Kilit	Marcellin	14 Nagypéntek	23 Odóm	4	52	7	4	2	23

S AKKTALÁNY.

Matildtól.

ajt	met!	ség	gyü	gyü	sze	hogy	De
Két	gyü	en	mé	re	ne	bár	nem
ge	be	Csak	lő	lölj	e	ret;	hidd,
hogy	let	lősz	mél	lyén	Én	ved	szün
lő	lek	én,	nos.	*Tu	te	lé	te,
ják:	len;	gyü-	És	Egy	szi	sze	Den
szüu	let	mond	dom	Já	lem,	len	pés
Azt	a	te	től	hogy	a	gi	re

SZÁMREJTVÉNY.

- 2, 5, 4, 5. Ruha, bélés van belőle,
5, 1, 3. Folyadékot mérnek vele.
1, 3, 4, 5. Czigány zenész ezt megveti,
3, 1. E nélkül nem létez semmi.
1, 5, 1, 5. Sima minden csomó nélkül,
4, 3. Nem képzelhető víz nélkül.
4, 3, 1. Böjti étel vízben lakik.
2, 5, 1. Mindig másra támaszkodik.
1, 3, 2, 5. Hajdan fegyverhez használták,
5, 4, 3, 1. A bünt ezzel ostorozzák.
1-5. A neve is idegen szó;
Hogy volna hát minékünk jó.
Megfejtési határidő május 3-ka.

A „Délibáb“ 14-ik számában közlött sakkतालány értelme a következő:

Ha a szellő átalrepül a réten,
Megnyugszik a rengő bokor tövében,
Tőlem is ha elszállott a képzelet,
Barna babám hű kebelén pihen meg.

Megöleli hősziin fehér gyöngnyakát,
Megesőkolja piczi piros ajakát,

S hallgatja hogy kis szive mint dobogtat,
Gondol-e rám, mint én ó rá oly sokat.

S ha rám gondol, hogyha szeret engemet,
A teremtő, a jó isten áldja meg;
De ha ő is, mint a főbbi oly hamis,
Akkor Isten... hej csak áld meg akkor is!

A szőrejtvény pedig: „Boldogság“. Helyesen következő t. előfizetőink fejtették meg:

Györy Zsuzsika, Nemes Ilonka, Péchy László, Friedland Berta, Steiner Hermina, Markovits Benő, Nagy István, Kálnoki Matild, Tóth Katinka, Fenyves Aranka, Böhm Szerafin, Kövesdy Mariska, Weisz Nma, Hevessy Géza, Vass Flóra, Kovács Erzsike, Putnoky Ilona, Hegyesy Etel, Varga Zoltán, Joó Lajos, Hársfalvy Károly, Kiss Erzsike, Kalász Guszti, Halasy Jolán, Feszt Ernő, Fekete József, Karász Jenő, Német Berta, Körösy Katalin, Markovics Róza, Herczeg Klára, Vörös Sándor, Lehoczky Biri, Nagy István, Régény József, Erdélyi Gyula, Urbán Mihály, Kardos Ferike, Nánássy Erzsike, Hochstätter Irma, Rippely Ede.

A szerkesztő üzenetei.

Kérjük ama t. szerkesztőket, kiknek e számot megküldtük, nyilatkozzanak, hogy sziveskednek-e lapunk tartalmát időközönként fölemlíteni? mert esakis ez esetben léphetünk csereviszonyba.

L. Gusztáv Budavár. Kaptam, köszönöm; a verset várom.

Csalomjai. B.-Gyarmat. A szemelvények folytatását — ugy egyebet is kérek.

P. J. Lőcsén. Nem használhatjuk.

Erdélyi M. Róza. N.-Várad. Körlevelemet remény-lem kapta — s még sem gondol reánk.

J. J. Helyben. Igazításokkal jöhetne, de talán jobbat is küldhet ön.

K. Á. Budapesten, a tárczacikk is jönni fog — de már megkezdtek a „Y.“ beszélyt.

K. Gy. Helyben. „Emléklapra“ besoroztuk.

E. K. Budapesten. A fővárosi rajz mért késik, még az első számra volt ígérve?!

M. F. Császárfürdő. Nagysád a „Délibáb“-ról egészen megelégedett, körlevelemet remény-lem kapta? egyébiránt e napokban pár sorral alkalmatlankodni fogok.

Vegyes.

(s.) **A próféta sirja.** Jólehet a mozlim, ha elkövetkezett az imádkozás ideje, nem resteli azt elvégezni ott, hol az időpont utóléri, az utcán, a kávéházban, a gőzhajón; miután azon szempontból indul ki, hogy Isten mindenütt jelen van; mégis három helyet különösen kedvezőnek tart, hogy az ég által meghallgattassék, Isten előtt kedvessé tegye magát és e három hely: a mekkai kaaba, a medinai sirmecset és az Omer-mecset Jeruzsalembe. Innen van, hogy szorgosan őrködik, ne hogy valami hitetlen betegye lábait az Isten e három szentélye valamelyikébe, attól tartván, hogy a hitetlen felhasználhatná az alkalmat, imádkoznék egyet s talán épen tőle imádkoznék el néhány adományt. Míg a mekkai kaaba mozlim előtti időszakból származik, miután a mohamedán hagyomány szerint Ábrahám és Ismael fiai által építettett; addig a medinai sirmecset, az Izlam valódi gyermeke, mert neki köszöni létezését, mert maga Mahomed építette és pedig azon helyen, hol Mekkából Medinába való futása alkalmával a teve, mely a prófétát ezen utjában vitte — leereszkedett, hogy maga is, meg terhe is egy kicsit megpihenjen. E házban halt meg a próféta 632-ben és itt temettetett el. — Egyetlen leánya is Fatime és a két fia Kalifa Abu Bekr és Omer itt nyugszanak. Létezik ott egy üres sir a „Kobr Issa“ (Jézus sirja) miután az izmaelita monda szerint, a keresztény vallás megalapítója, ha elkövetkezik az ítélet napja, néhány órára meghal és itt fog eltemettetni, hogy aztán Mahomeddal együtt szálljon az égbe, hol aztán mindketten elválasztják az igaz hitűeket a hitetlenektől.

(s.) **A hajdankor színészei.** Napjainkban az állandó és vándor szinpadok között széles örvény tátong. Nem sok színész ugorja át azt és a „komédiás bódékból“ kevesen jutnak be az előkelőbb színházakba, hogy idővel talán híres művészekké váljanak. A régi görögök-nél csak vándor-társulatok voltak. Hosszasabb szinidényről természetesen szó sem lehetett; a színészek játszottak egyet-kettőt ünnepek alkalmával s ha ezek elmúltak, vették a vándorbotot és tovább mentek. — Egyes csapatok nagyobb társaságokká egyesültek s kerületükben teljességgel nem türtek meg más ilyenféle társulatokat. Legmesszebbre kóboroltak a kisázsiai színészek, t. i. egészen az armeni Tigranokertaig s a parthiai Karrha-ig. Egyes esetekben diplomátikus megbízásokat is ruháztak rájuk, melyekre kivált harcias időkben voltak alkalmasak, mivel a harczoló felek megkímélték őket. A társaságoknál első, második és harmadik szerepkört különböztettek meg. A hősi szerepek legelől állottak s ezeket legjobban díjazták. Az athénei Polosz két napi játékáért a mai pénz érték szerint 1750 frtot kapott, holott a harmadrendű szereplőknek 2 forinttal kellett megelégedniök. A szenvedélyes görög közönség istenité művészeit, vagy pedig szerfölött rútblánt velök. Egyiknek eggetverő tetszéssel tapsolt s virágokkal hintette be, a másikat kifütyölte s rothadt narancscsal, sőt nem riúkn kövel is megdobálta. Egy comicus azzal fegyverezte le egykor

a százfejú kritikát, hogy a darab elején kövel tele rakott ruhával jelent meg a szinpadon, hol aztán terhét lerázván, így szólt a közönséghez: „Itt vannak a kövek! Most már dobjon, akinek tetszik.“ — Könnyelműséggel már a régi görögök is vádolták színészeiket. — „Miért nem érnek a drámai művészek többnyire semmit sem?“ — kérdi Aristoteles és így felel rá: „Mert éltek legnagyobb részében csak szükségből, kényszerűségből foglalkoznak művészetükkel s igen sokszor nélkülözések között kell élniök. Már pedig mind e két körülmény könnyen erkölcstelenségre vezet.“ Egyébiránt, hogy az állás maga nem volt megvetett, bizonyítja C. Nepos is, midőn a Roma és Hellás közti különbséget kiemelve, a többek között ezt mondja: „A szinpadra lépni s a népnek látványul szolgálni a görög néptörzseknél senkire sem hozott szégyent, míg ellenben mindezt nálunk részint szégyenletesnek, részint közönségesnek, részint aljasnak tekintik.“ A színészet a rómaiaknál sem volt állandó s csakis az ünnepélyek, templom-szentelések és emlékünnepek emelésére szolgált. Az atellanoknál az Atella nevű toskániai városból származott bohócoknál műkedvelőkül léptek föl római polgárok fiai, kik a valóságos színészeket nem türhették maguk között. A voltaképeni szinpadon szabadosok vagy rabszolgák működtek. Nehányan a színigazgató tulajdonai voltak, de a legtöbb színészeket magán emberek szolgáltatták rabszolgáik közül. Némely rabszolga-tulajdonos igen jó üzletet csinált abból, hogy tehetségesebb rabszolgáit, kiket saját színészeti tanodájában műveltett ki, a színigazgatóknak bérbe adta ki. Mindazáltal a nagy művészek, mint Roscius, általános tiszteletben állottak, ha, mint az említett színésznél is művészeti tehetségekkel emberies és nemes tulajdonok is párosultak. Később a köztársaság elenyészte után, a színészeket, kivált az arczjátékosokat (mimicusokat) kik között nők és leányok is voltak, igen dicsőítették s gazdagon fizették. Mikor Antonius Octavián ellen készült, Samos szigetére roppant sok színészt csődített össze s ott a színházak folytonosan zsufolva voltak és szakadatlanul zengtek a fuvolák és hárfák hangjai. A legtöbb császárról igen jól tudjuk, hogy bőkezűek vagy fősvények voltak-e a művészekhez. Alexander Severus soha sem adott nekik semmit, Marcus Antonius 10 darab aranyra szorított, Vespasián pedig egy színház fölszentelésekor a legjobb színésznek 29,000 tallért adott s a többinek mindeniknek ez összeg egy tized részét. A fizetéseken kívül, melyek természetesen változóak voltak, tiszteletdíjak sem hiányoztak, Roscius minden estére 233 tallért kapott s évenkénti jövedelme 35,000 tallérra rugott; Dyonysia tánczosné évenként 8000 tallért keresett. A szinművek nőszerepeit csak idő számlálásunk 4-ik századának a közepe táján kezdték nőkre ruházni, addig azokat is férfiak játszották.

— **Japáni legyezők.** A legyezők készítése fontos műipar Japánban és csak az 1875-ik évben, az angol consul (Annesley) Hyagos Osakából, három millió legyezőt vitetett, melyeknek értéke 360,000 markot tesz ki. — Japán a philadelphiai kiállításra 800,000 legyezőt küldött, melyeknek értéke 200,000

markra rug. Japánban egy év alatt több, mint 10,000 legyező adatik el, magában az országban. Az ország tehát, tekintve ezen viszonyra, az idegenekkel kereskedéssel sokat nyer.

Kiadói üzenet.

Fölkérem tisztelettel a vidéki előfizetőket, — miszerént a hátrálékban levő előfizetési pénzt kiadó-hivatalunknak mielőbb beküldeni, azon t. előfizetőket pedig, kiknek ez évnegyeddal előfizetésük lejárt, hogy a megújítást mielőbb eszközölni sziveskedjenek, — nehogy a lap szétküldésében fennakadás történjék, amennyiben mi ezentul a vidékre esakis azoknak küldjük lapunkat, — kik arra előre előfizetnek.

27 **27 krtól** 27

kezdve újabb ritka válogatott cikkek érkeztek

Baum Miksához.

Színházi látcsövek

a legfinomabb szintelenített 4—6—12 lencsével a legnagyobb választékban.

Szemüvegek

rövidlátók, távollátók, szembetegek és hályogtól műtét által megszabadítottak számára, valamint

Valódi hegyi kristály szemüvegek,

ugy minden a látszerészti szakba vágó cikkek a legjobb minőségben s a legjutányosabb árak mellett kaphatók

FISCHER JAKAB

látyszerésznél Debreczenben, főpiacz 1713. sz.

Megrendelések és javítások a legpontosabban eszközöltetnek.

LEITNER H. Bécsből

ajánlja a jelen vásár alatt

nőly öltözeteit

a tavaszi és nyári ivadra

nagy választék

kész öltönyök és felöltők

percaiból, vászon, zefir

és

gyapju szövetekből készítve; —

továbbá nagy választék

mantilettek és paletot-okból

a legujabb kelmékből, mos és indiai cachemir, Kammgarn stb. ugyszintén

himalaya-tuniquéák, por és esőköpenyek,

vászon-pongyolák és kivarrott tárgyak a legolcsóbb árakon.

Eladási helyiség: vásártér, kis-bécsi-utca.

INGYEN

egyetlen krajczár költséget sem számítva föl küldözi szét a Német-kiadó-hivatal Berlinben, (Stülerstr. 8) a kitünő mathematicus

ORLICÉ REZSŐ urnak Berlinben

készített

legujabb ternó-kimutatását

és fölvilágosítását azon általa föltalált, tudományos alapon nyugvó **Lotto-rendszer-felől**, melynek helyességét a legnagyobb ternó-nyeremények bizonyítják, valamint a lapokban közzé tétetni szokott elismerő köszönet nyilvánítások. ≡ A német kiadó-hivatal ≡ tehát igen ajánlatos. ≡